

Milieuverslaggeving in de afvalbranche

Vanaf 1999 wordt een aantal bedrijven in de afvalsector waarschijnlijk verplicht een milieujaarverslag op te stellen. Daarop vooruitlopend hebben sommige hun eerste verslag reeds gepresenteerd. Het resultaat valt echter tegen als deze wordt vergeleken met een internationaal scoringsmodel. Een milieujaarverslag is echter een prima middel om het imago van de afvalbranche te verbeteren.

Al lange tijd hangt een deel van het Nederlandse bedrijfsleven de verplichting boven het hoofd om jaarlijks een milieuver-
slag (milieujaarverslag) te publiceren. Langzamerhand wordt het concreet: het ontwerp-besluit milieuverlaggeving is in juni in de Staatscourant gepubliceerd. Naar verwachting zal 1999 het eerste 'verslagjaar' worden. Ruim 300 bedrijven vallen dan onder de verplichting en zullen zowel een 'publieksverslag' als een 'overheidsverslag' moeten opstellen (eventueel gecombineerd). Er van uitgaande dat de Tweede Kamer het besluit zonder wijzigingen bekrachtigt, dan kunnen de bedrijven alleen nog 'droog oefenen' met een verslag over het lopende jaar 1998. Het wordt kort dag. Maar er zijn ook tal van bedrijven die reeds op vrijwillige basis hebben geoefend met een milieuverlag.

Ook in afvalbranche zullen enkele sectoren gaan vallen onder de groep verplichte bedrijven. In ieder geval zullen dat de AVI's zijn en de Tankercleaningbedrijven (bedrijven die schepen reinigen en die bovendien gevaarlijke afvalstoffen bewerken, verwerken of vernietigen - anders dan verbranden). Tot de laatste categorie behoren de

Havenontvangstinstallaties. Er wordt nog onderzocht of nog meer type afvalinrichtingen onder de verplichte groep van inrichtingen moet gaan vallen. Al met al raakt het onderwerp milieuverslaggeving ook de afvalsector flink. Inmiddels zijn enkele bedrijven al op vrijwillige basis actief met het ontwikkelen van een milieujaarverslag. In dit artikel wordt een overzicht gegeven van stand van zaken.

Vrijwillige verslagen

Op het moment van samenstellen van dit artikel heeft nog maar een beperkt aantal bedrijven in de afvalsector een openbaar milieujaarverslag uitgebracht (zie tabel). Naast genoemde bedrijven zijn er enkele bekend die 'binnenskamers' aan het oefenen zijn, maar een verslag nog niet openbaar publiceren. Daarnaast zijn er ook veel afvalbedrijven die een milieujaarverslag aan het bevoegd gezag (de vergunningverlener, meestal de provincie) moeten opleveren. Deze verslagen (zoals van ICOVA) bevatten grote hoeveelheden kwantitatieve gegevens en zijn niet verder openbaar beschikbaar. Overigens

hebben ook de verslagen van PROAV, ARN en PURVA met name de overheid als doelgroep, maar zijn wel vrijelijk beschikbaar voor derden. ARN heeft daarnaast in een special van haar huisorgaan 'Afval Stroom' uitgebreid aandacht besteed aan het milieujaarverslag voor de overige doelgroepen.

AVR is een van de weinige bedrijven in Nederland en de enige uit de afvalsector dat deel neemt aan de EMAS-verordening (Environmental Management and Audit Scheme). In dit kader dient AVR eens per 2 jaar een EMAS-verklaring (een soort publieksmilieuverlag) te publiceren. Dit verslag is in deze vergelijking niet meegenomen.

Beoordelingsmodel

Door de United Nations Environment Programme (UNEP) is een scoringsmodel ontwikkeld met 50 criteria om de compleetheid van een milieujaarverslag te kunnen beoordelen. Het gaat hierbij uitdrukkelijk alleen om de compleetheid en niet om de kwaliteit van het verslag. In de beoordeling worden wel kwaliteitsaspecten meegenomen, maar voor het echt afmeten van de kwaliteit van een milieujaarverslag dienen de 'stakeholders' (of te wel de direct belanghebbenden) zelf bevestigd te worden. Zij hebben immers een bepaalde informatiebehoefte waarvoor een bedrijf een verslag publiceert. Op basis van de scores op de 50 criteria kunnen de verslagen worden onderverdeeld in een achttal categorieën.

Als we de methodiek loslaten op de genoemde verslagen in de afvalbranche dan ontstaat het volgende beeld. Vier van de zeven beoordeelde verslagen horen thuis in de op 1 na laagste categorie "Narrow", zijnde 21-40 punten. Dit zijn de verslagen van VAR, PURVA, ASF en AVL. De verslagen van GDA en PROAV komen uit aan de top van de daarop volgende categorie van 41-60 punten, te betitelen als "Not So Hot". Ook het verslag van ARN komt in deze categorie terecht. Boven deze categorie stijgt geen enkel van de beoordeelde verslagen.

Als we over de grens kijken dan staat in de

Bedrijf	Type verslag
AVL, NV Sturing Afvalverwijdering Limburg	Milieujaarverslag 1997
Gemeentelijke Dienst Afvalverwerking (GDA) Amsterdam (incl. AVI Amsterdam)	Arbo- en Milieujaarverslag 1997
Veluwe Afval Recycling BV (VAR)	Milieujaarverslag 1996
Provinciaal Afvalverwijderingsbedrijf Zuid-Holland NV (PROAV)	Milieujaarverslag 1997 Afvalberging Derde Merwedehaven, IGAT, Recept
Afvalsturing Friesland NV (ASF)	Milieujaarverslag 1997
PURVA BV	Milieujaarverslag 1997
Afvalverwerking Nijmegen BV (ARN)	Milieujaarverslag 1996

Bedrijven in de afvalsector die al een openbaar milieujaarverslag hebben uitgebracht.

afvalsector het corporate verslag van WMX Technologies Inc. (Waste Management) over het jaar 1996 bekend als "best in class" met 63 punten (de categorie "Pressing Hard"). Dit komt dan vooral door gebrek aan competitie; van bedrijven als BFI, Watco, Cleanaway en SITA zijn namelijk geen verslagen bekend.

Vooral op emissiegegevens gericht

De verslagen in de afvalbranche blijken vooral op emissiegegevens gericht te zijn. Het scoremodel heeft namelijk zes verschillende onderdelen. De beoordeelde verslagen blijken in het algemeen goed op het onderdeel "Inputs en outputs" te scoren. Er wordt volop aandacht besteed aan aspecten als energie- en waterverbruik, lucht-, geur- en wateremissies en incidenten. Het populair opgemaakte verslag van de VAR geeft echter minimaal inzicht in de veroorzaakte milieubelasting. PROAV, GDA, ARN en in iets mindere mate PURVA geven daarentegen in vele pagina's een beeld van het verbruik en de emissies. Met voornamelijk de overheid als doelgroep is dit begrijpelijk. Op het onderdeel "Management beleid en systemen" is de score divers maar overwegend

mager. In meer dan de helft van de verslagen is geen "milieubeleidsverklaring" van het management opgenomen (GDA, VAR, ARN en PURVA). Doelen en targets voor het verhogen van de milieuprestaties worden alleen bij PROAV, ARN en GDA genoemd. De beschrijving van het voldoen aan wet- en regelgeving is opvallend uitvoerig te noemen in alle verslagen. Ook de vorderingen op het gebied van milieuzorg komen meestal goed aan de orde. Daar staat tegenover dat de resultaten van de uitgevoerde audits nauwelijks aan bod komen. Twee van de 7 verslagen zijn door een extern onafhankelijk bureau geverifieerd en van een verklaring voorzien (PROAV en VAR respectievelijk door DHV en door Deloitte & Touche). AVL geeft aan dit voor een volgend verslag te overwegen.

Geen aandacht voor financiën

Aan de onderdelen "Financiën" en "Duurzame Ontwikkeling" wordt in geen enkel verslag aandacht besteed. Bedragen voor milieu-investeringen, boetes, milieukosten zijn niet of slechts zeer summier terug te vinden. Ook is er geen aandacht voor de relatie van het bedrijf met thema's als het mondiale milieu en internationale standaarden voor ondernemen, laat staan een uitgesproken visie of toekomstbeeld. Op het onderdeel "Relatie met belanghebbenden en partnerships" scoort alleen het verslag van GDA redelijk. Zij heeft onder meer aandacht voor werknemers, overheid en milieugroeperingen. ARN gaat onder het kopje "(milieu)communicatie" summier in op voorlichting aan medewerkers en een omwonendencommissie. De meeste verslagen geven alleen via de beschrijving van de milieuregelgeving aandacht aan de relatie met de overheid. De toegankelijkheid en het uiterlijk van het verslag zijn zeer uiteenlopend. GDA heeft hier veel aandacht aan besteed maar heeft haar arbo- en milieujaarverslag dan ook gecombineerd met het algemene jaarverslag. De VAR heeft eveneens veel aandacht besteed aan de opmaak, jammer is dat de gekozen stijl de toegankelijkheid van het verslag niet vergroot. Het verslag van AVL ziet er ook behoorlijk uit. De verslagen van PROAV, ARN, PURVA en AVL zijn niet of minimaal (PURVA) geïllustreerd en bestaan eigenlijk alleen uit "platte tekst". Overigens kan hieruit nogmaals geconcludeerd worden dat een mooi uitzien-

verslag niet altijd de toegankelijkheid vergroot. De algemene conclusie die uit deze vergelijking te halen is: er is nog veel te doen, maar opnieuw het wiel uitvinden is niet nodig

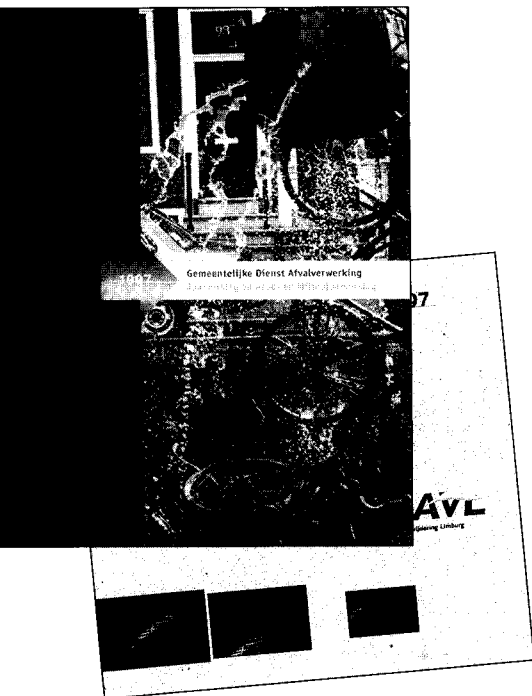
Vertel het!

Er zijn nog maar een beperkt aantal milieujaarverslagen in de afvalsector verschenen. Enkele bedrijven zijn goed op weg (PROAV, ARN, GDA). Andere moeten nog flink investeren om met een verslag voor de dag te komen dat enigszins compleet en ook toegankelijk is voor belanghebbenden. Overigens heeft GDA met haar verslag over 1996 een eervolle vermelding gekregen in het kader van de ACC Award voor het beste Nederlandstalige milieujaarverslag. De bedrijven die voor het eerst aan de slag gaan met een milieujaarverslag, of hun huidige verslag op een hoger niveau willen brengen, doen er goed aan te kijken naar diverse handreikingen, voorbeelden en checklists die nationaal en internationaal zijn verschenen. Deze zijn gebaseerd op de ervaringen die al enige jaren zijn opgedaan met het fenomeen milieujaarverslag. In enkele branches heeft men al zeer veel ervaring, zoals in de chemie. Een milieujaarverslag is voor de afvalbranche bij uitstek een middel om haar imago op te poetsen en een open dialoog aan te gaan met haar belanghebbenden. Als er her en der veel inspanningen worden gedaan om de milieuprestaties te verhogen, vertel dit dan! Afvalbe- en verwerking is een onlosmakelijk onderdeel van onze maatschappij. Het is goed om betrokkenen een waarheidsgetrouw beeld te geven van de processen, de bedrijfsvoering en de milieubelasting. Dit kan bijdragen aan begripvorming en aan het zoeken naar nieuwe oplossingen die de milieuprestaties van de afvalbranche verder verhogen. ●

Folkert van der Molen & Annemarie de Jonge

F.T. van der Molen is senior-adviseur milieu en A. de Jong is milieu-adviseur bij DHV Milieu en Infrastructuur BV te Amersfoort, telefoon 033-4682744

Voor verdere informatie over milieuverlaggeving wordt aangeraden "The International and Dutch Corporate Environmental Reporting Site" te bezoeken op Internet: <http://home.wxs.nl/~folmolen/mjv.htm>

Een milieujaarverslag is voor de afvalbranche bij uitstek een middel om haar imago op te poetsen en een open dialoog aan te gaan met haar belanghebbenden. De AVL en (het prijswinnende verslag van) GDA zijn een van de eerste organisaties in de afvalsector.